

УДК: 353:330:332.1:330.117:355.21

DOI: 10.35432/tisb312024306843

Наталія Красностанова

*кандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедри менеджменту, фінансів і бізнес-технологій
Навчально-наукового інституту публічної служби та управління
Національного університету «Одеська політехніка»
<https://orcid.org/0000-0003-2151-3633>
e-mail: n.e.krasnostanova@gmail.com*

Наталія Медловська

*аспірант кафедри менеджменту, фінансів і бізнес-технологій
Навчально-наукового інституту публічної служби та управління
Національного університету «Одеська політехніка»
<https://orcid.org/0000-0002-4954-9112>
e-mail: medlovskaya18@gmail.com*

**ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВІДНОВЛЕННЯ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ
В ПЕРІОД ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ
ТА У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД**

У статті досліджено проблемні аспекти відновлення регіонів України в період дії правового режиму воєнного стану та у повоєнний період. Ці питання виникли з початком бойових дій на сході України й особливо гостро постали з початком повномасштабного вторгнення та введенням на всій території України правового режиму воєнного стану. В статті проаналізовано наступні проблемні аспекти: економічні, соціальні, політичні, екологічні. Також запропоновано підходи до розв'язання вказаних проблемних аспектів. Розглянуто основні компоненти та можливі заходи комплексного підходу до розв'язання конфліктів у регіонах в період дії правового режиму воєнного стану та у повоєнний період.

Ключові слова: відновлення регіонів, проблемні аспекти, комплексний підхід, економічні аспекти, соціальні аспекти, політичні аспекти, екологічні аспекти.

Nataliia Krasnostanova

*PhD in Economics, Associate Professor,
Head of the Department of Management, Finance and Business Technologies
ESI of Public Service and Administration Odessa Polytechnic National University
<https://orcid.org/0000-0003-2151-3633>
e-mail: n.e.krasnostanova@gmail.com*

Nataliia Medlovskaya

*PhD student of the Department of Management, Finance and Business Technologies
ESI of Public Service and Administration Odessa Polytechnic National University
<https://orcid.org/0000-0002-4954-9112>
e-mail: medlovskaya18@gmail.com*

PROBLEM ASPECTS OF THE RESTORATION OF THE REGIONS OF UKRAINE DURING THE LEGAL REGIME OF MARTIAL STATE AND IN THE POST-WAR PERIOD

The article examines the problematic aspects of the restoration of the regions of Ukraine during the period of the martial law regime and in the post-war period. These questions arose with the beginning of hostilities in the east of Ukraine and became especially acute with the beginning of a full-scale invasion and the introduction of a legal regime of martial law throughout the territory of Ukraine. The following problematic aspects are analyzed in the article: economic, social, political, environmental. Approaches to solving the specified problematic aspects are also proposed. The main components and possible measures of an integrated approach to resolving conflicts in the regions during the period of the legal regime of martial law and in the post-war period are considered.

Key words: restoration of regions, problematic aspects, integrated approach, economic aspects, social aspects, political aspects, ecological aspects.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Відновлення регіонів України в період дії правового режиму воєнного стану та у повоєнний період має певні проблемні аспекти, які обов'язково мають бути вирішені. Успішне відновлення регіонів в період дії правового режиму воєнного стану та у повоєнний період можливе завдяки застосуванню правильних підходів до вирішення проблемних аспектів. Не дивлячись на те, що до цього часу триває правовий режим воєнного стану, дане питання вже зараз потребує детального дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Питання відновлення регіонів після завершення правового режиму воєнного стану у своїх працях досліджували науковці, зокрема Борщевський В.В., Василюк О.Б., Матвеев С.С. та інші. Але враховуючи той факт, що бойові дії на території нашої держави тривають і правовий режим воєнного стану продовжено, тому існує потреба в дослідженні проблемних аспектів відновлення регіонів в період дії правового режиму воєнного стану та у повоєнний період, також існує потреба у пошуку відповідних шляхів розв'язання даних проблемних аспектів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає в дослідженні проблемних аспектів відновлення регіонів в період дії правового режиму воєнного стану та у повоєнний період, також в наданні рекомендацій щодо пошуку шляхів розв'язання даних проблемних аспектів.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України, є основним планувальним документом для реалізації секторальних стратегій розвитку, координації державної політики у різних сферах, досягнення ефективності використання державних ресурсів у територіальних громадах та регіонах в інтересах людини, єдності держави, сталого розвитку історичних населених місць та збереження традиційного характеру історичного середовища, збереження навколишнього природного середовища та сталого використання природних ресурсів для нинішнього та майбутніх поколінь українців. Але у зв'язку з початком повномасштабного вторгнення та введенням на всій території України правового режиму воєнного стану

неможливо виконати дану Стратегію [1].

Тому консультативно-дорадчим органом при Президентіві України – Національною радою з відновлення України від наслідків війни – розроблено План заходів з післявоєнного відновлення та розвитку України [2].

Але слід врахувати той факт, що відновлення регіонів України в період дії правового режиму воєнного стану та у повоєнний період має деякі проблемні аспекти, які обов'язково потрібно розв'язати:

1) економічні аспекти – відновлення пошкоджених інфраструктурних об'єктів та житлових будинків вимагає значних фінансових ресурсів. Економічні витрати регіону залежать від різних факторів, таких як розвиток інфраструктури, інвестиції в підприємства, вартість робочої сили, наявність ресурсів і ринковий попит. Щоб розрахувати економічні витрати регіону, необхідно враховувати такі фактори, як витрати на виробництво, транспортні витрати, витрати на робочу силу, податки та інші витрати, пов'язані з веденням бізнесу в конкретному регіоні. Крім того, зовнішні фактори, такі як глобальні економічні умови та урядова політика, також відіграють значну роль у визначенні економічних витрат регіону;

2) соціальні аспекти – підтримка людей, які постраждали внаслідок ведення бойових дій, також природних катастроф, потребує великої уваги та відповідних ресурсів. Соціальні аспекти регіону можуть охоплювати широкий спектр факторів, у тому числі демографічні, культурні практики, соціальні норми та динаміку спільноти. Соціальні аспекти можуть включати різноманітні етнічні групи, які проживають у конкретному регіоні, традиції, звичаї, соціальні структури, такі як родинні зв'язки чи громадські організації, а також такі проблеми, як бідність, освіта, охорона здоров'я та соціальна нерівність. Розуміння та вирішення цих соціальних аспектів має вирішальне значення для сприяння стійкому розвитку, сприяння соціальній згуртованості та покращенню загального добробуту окремих людей і громад у конкретному регіоні;

3) політичні аспекти – відновлення регіонів може також вимагати складних політичних рішень та врегулювання конфліктів між різними сторонами. Політичні проблеми в регіоні можуть відрізнятися залежно від розташування регіону та ступеня пошкодження внаслідок бойових дій. Деякі поширені політичні проблеми в регіоні можуть включати корупцію, порушення прав людини, територіальні суперечки, політичну нестабільність та етнічні конфлікти. Важливо, щоб органи влади розв'язували ці проблеми шляхом прозорого та підзвітного управління, щоб забезпечити мир, дотримання порядку і стабільність у регіоні;

4) екологічні аспекти – при відновленні регіонів необхідно також враховувати вплив на природне середовище та забезпечення його збереження. Екологічні аспекти регіону містять різноманітні аспекти природи, зокрема стан навколишнього середовища, рівень забрудненості повітря та води, збереження біорізноманіття, використання енергії та вплив господарської діяльності на природу. Для кожного регіону важливо розглядати його власні особливості та внутрішні взаємозв'язки, щоб забезпечити стійкий розвиток і збереження навколишнього середовища для майбутніх поколінь.

Ці проблемні аспекти потребують комплексного підходу та співпраці між різними сферами управління та громадськістю для успішного відновлення регіонів. Підходи до розв'язання таких проблем вимагають співпраці всіх зацікавлених сторін, включаючи органи влади, бізнес-середовище, неприбуткові організації та громадськість. Тільки шляхом об'єднання зусиль і взаємодії різних кіл суспільства можна досягти успішного відновлення регіонів.

Комплексний підхід до вирішення збройних конфліктів в регіонах в період дії правового режиму воєнного стану та у повоєнний період охоплює декілька основних компонентів.

Перший компонент – дипломатичні переговори між сторонами збройного конфлікту з посередництвом міжнародних організацій чи країн. Крім того, можуть бути використані миротворчі місії та мирні угоди для досягнення компромісу.

Другий компонент – гуманітарна допомога та захист цивільного населення під час збройного конфлікту. Це включає надання медичної допомоги, гуманітарних послуг та захисту прав людини.

Третій компонент – військові дії або миротворчі операції для стримування насильства та захисту мирного населення від збройної агресії.

Загалом, комплексний підхід до розв'язання конфліктів вимагає інтегрованого та координованого підходу, спрямованого на розв'язання проблеми з різних сторін із застосуванням різних інструментів та методів.

Підтримка регіонального розвитку вимагає комплексного підходу та співпраці між урядовими органами, громадськістю та іншими зацікавленими сторонами. Важливо враховувати потреби та проблеми, які виникають у регіоні, і шукати оптимальні шляхи вирішення на основі обґрунтованих даних і враховуючи інтереси всіх сторін, спільне відновлення регіонів та покращення якості життя населення.

Запобігання проблемам відновлення регіонів України вимагає комплексного підходу. Серед можливих заходів можуть бути:

1) реалізація соціально-економічних програм для стимулювання відновлення інфраструктури та економіки регіонів. Для стимулювання відновлення інфраструктури та економіки регіонів України можна реалізувати ряд соціально-економічних програм. Перш за все, важливо розвивати інвестиційну привабливість регіонів шляхом сприяння бізнес-середовищу, створення сприятливих умов для підприємництва та залучення іноземних інвестицій. Також важливо розвивати соціальну сферу, забезпечувати доступ до освітніх послуг, медичних послуг та соціальних послуг. Окрім цього, можна запровадити програми підтримки малих та середніх підприємств, надавати їм доступ до фінансування та консультацій з питань розвитку бізнесу. Також важливо розробляти проекти з відновлення інфраструктури, що допоможе підвищити конкурентоздатність регіонів та залучити нові інвестиції.

Загалом, реалізація цілих комплексів заходів зі стимулювання економічного та інфраструктурного розвитку регіонів України може сприяти покращенню життя населення та зростанню ефективності регіональних економік;

2) забезпечення доступу до освітніх послуг, медичних послуг та отримання соціальної допомоги для населення постраждалих регіонів. Вкрай важливо мати системи підтримки, щоб гарантувати людям у цих регіонах доступ до основних послуг, попри будь-які проблеми, з якими вони можуть стикатися. Організації та державні установи часто відіграють значну роль у наданні цих ресурсів, тому населенню конкретного регіону важливо звертатися до них за допомогою. Крім того, громадські ініціативи та зусилля волонтерів також можуть сприяти наданню такої необхідної підтримки тим, хто її потребує;

3) підтримка місцевих ініціатив та розвиток громадянського суспільства для відновлення соціальних зв'язків і довіри у спільноті. Завдяки підтримці місцевих ініціатив та розвитку громадянського суспільства відбувається відновлення соціальних зв'язків і довіри в спільноті. Слід заохочувати активну участь населення у житті громади, сприяти обміну

ідеями та практиками, що своєю чергою сприятиме підтримці спільних цілей і покращенню якості життя населення. Також можливо інформувати населення про різноманітні проєкти, події та можливості, що допомагають спільноті зростати й розвиватися разом;

4) залучення міжнародних партнерів та інвесторів для фінансування проєктів відновлення. Для залучення міжнародних партнерів та інвесторів для фінансування проєктів відновлення слід зосередитися на демонстрації потенційного впливу та прибутковості проєктів. Необхідно провести ретельне дослідження, щоб виявити потенційних партнерів та інвесторів, які зацікавлені у збереженні та відновленні навколишнього середовища. Також розробити переконливу пропозицію з окресленням цілей, завдань і очікуваних результатів проєктів відновлення. Обов'язково підкреслити переваги для навколишнього середовища, потенційні джерела доходу та довгострокову стійкість проєктів, щоб зацікавити міжнародних партнерів та інвесторів. Потрібна співпраця з місцевими та міжнародними організаціями, що працюють у сфері збереження навколишнього середовища, щоб використовувати їхні мережі та досвід. Побудова міцних партнерств і альянсів не тільки залучить фінансування для проєктів відновлення, але й підвищить їх ефективність і вплив.

Загалом, спланована та розроблена стратегія, переконлива пропозиція, сильна мережа та спільний підхід є важливими для залучення міжнародних партнерів та інвесторів для фінансування проєктів відновлення.

Вказані заходи допоможуть зменшити проблеми, пов'язані з відновленням регіонів України після завершення правового режиму воєнного стану.

Економічні витрати регіону в період дії правового режиму воєнного стану можуть бути значними та широкомасштабними. Ці витрати можуть бути різні: наприклад:

1) прямі витрати – це витрати, пов'язані з військовими операціями, такі як закупівля зброї та боєприпасів, транспорту, обладнання та матеріалів, інша допомога військовослужбовцям, також ремонт інфраструктури, пошкодженої чи знищеної внаслідок збройного конфлікту;

2) непрямі витрати – охоплюють ширші економічні наслідки воєнного стану, такі як перебої в торгівлі, втрата продуктивності через руйнування інфраструктури, переміщення населення, що призводить до скорочення споживання та інвестицій, а також збільшення державних та регіональних витрат на безпеку та оборону;

3) довгострокові витрати – правовий режим воєнного стану може мати тривалі економічні наслідки, включаючи втрату людського капіталу через втрати чи еміграцію, дестабілізацію економіки, що призводить до інфляції та девальвації валюти, а також зменшення іноземних інвестицій і туризму.

Загалом, економічні витрати в період дії правового режиму воєнного стану можуть перешкоджати економічному зростанню, посилювати бідність і перешкоджати розвитку регіону. Важливо, щоб органи влади та міжнародні організації працювали над розв'язанням конфліктів і розбудовою миру, щоб пом'якшити згубні для регіону наслідки.

Соціальні аспекти регіону під час дії правового режиму воєнного стану можуть бути складними. Поширені проблеми, які можуть виникнути:

1) переміщення цивільних осіб – правовий режим воєнного стану часто призводить до переміщення великої кількості людей, спричиняючи переповненість тимчасових пунктів для перебування біженців і обмеження ресурсів для приймаючих громад;

2) вплив на психічне здоров'я – постійний страх, травма та стрес життя в регіоні, де ведуться бойові дії, можуть мати значний вплив на психічне здоров'я людей, що призводить до таких станів, як посттравматичний стресовий розлад, тривога та депресія;

3) перебої в роботі соціальних послуг – надання основних послуг, таких як освітні послуги, медичні послуги, соціальні послуги, може бути призупинене або повністю недоступне під час дії правового режиму воєнного стану, що створює ризик для вразливих груп населення;

4) порушення соціальної згуртованості – правовий режим воєнного стану може призвести до руйнування соціальних зв'язків і громадських структур, оскільки люди надають пріоритет власній безпеці та виживанню, а не колективному добробуту;

5) порушення прав людини – в період збройного конфлікту часто існують випадки порушення прав людини, такі як примусове переміщення, незаконні арешти та насильство проти цивільних осіб, що ще більше загострює соціальну напругу.

Загалом соціальні аспекти регіону в період дії правового режиму воєнного стану характеризуються нестабільністю, незахищеністю та відсутністю базових послуг і захисту для населення. Для гуманітарних організацій та органів влади важливо вирішити ці виклики, щоб забезпечити добробут і безпеку постраждалих громад.

В період дії правового режиму воєнного стану політичні проблеми в регіоні можуть стати ще складнішими та загостреними. Поширені політичні проблеми, які можуть виникнути в період дії правового режиму воєнного стану:

1) проблеми лідерства та управління – чинні політичні лідери можуть зіткнутися з критикою та перевіркою за їх вирішення конфлікту, і можуть виникнути сумніви щодо їх легітимності та ефективності діяльності;

2) порушення прав людини – в період дії правового режиму воєнного стану існує підвищений ризик порушень прав людини, таких як напади на цивільних осіб, катування, примусове переміщення та порушення основних громадянських прав та свобод;

3) криза біженців – переміщення населення внаслідок збройного конфлікту може напружити ресурси та загострити теперішні проблеми, пов'язані з прикордонним контролем, гуманітарною допомогою та соціальною інтеграцією;

4) міжнародні відносини та дипломатія – правовий режим воєнного стану може погіршити дипломатичні відносини між деякими країнами, потенційно призводячи до зміни чи розпаду альянсів та союзів, також ускладнюючи зусилля з пошуку мирних рішень;

5) етнічна та конфесійна напруженість – збройний конфлікт може посилити наявні розбіжності в суспільстві за етнічними, релігійними чи культурними ознаками, що призводить до посилення поляризації та потенціалу подальшого насильства.

Загалом політичні проблеми в період дії правового режиму воєнного стану можуть бути надзвичайно нестабільними та складними для розв'язання, вимагаючи ретельної дипломатії, поваги до прав та свобод людини та відданості пошуку мирного розв'язання конфліктів.

В період дії правового режиму воєнного стану екологічні проблеми в регіоні можуть загострюватися через різні фактори, такі як руйнування інфраструктури, вирубка лісів, забруднення води, забруднення ґрунту та переміщення населення.

Збройний конфлікт може призвести до збільшення використання природних ресурсів, неконтрольованої промислової діяльності та зриву зусиль щодо збереження навколишнього середовища. Крім того, присутність збройних сил і проведення військових операцій на певних територіях може ще більше погіршити навколишнє середовище через забруднення зброєю, наземними мінами та іншими небезпечними матеріалами.

Органам влади та гуманітарним організаціям важливо розв'язувати ці екологічні проблеми під час збройного конфлікту, щоб запобігти довгостроковій шкоді навколишньому

середовищу та пом'якшити вплив на місцеві громади.

Такі ініціативи, як плани реагування на надзвичайні ситуації, природоохоронні заходи та підвищення обізнаності про стійкі практики можуть допомогти захистити природні ресурси та біорізноманіття регіону навіть у розпал збройного конфлікту.

Під час збройного конфлікту розв'язання проблемних аспектів у регіонах може бути складним і тривалим завданням. Можна запропонувати деякі способи розв'язання цих проблем:

1) механізми розв'язання конфліктів – запровадження процесів посередництва може сприяти мирному розв'язанню суперечок і конфліктів;

2) міжнародна участь – залучення сторонніх посередників або міжнародних організацій може надати підтримку та досвід у пошуку розв'язання регіональних проблем;

3) допомога в розвитку – інвестування в ініціативи стійкого розвитку може допомогти розв'язати основні проблеми, такі як бідність, нерівність і брак ресурсів, які сприяють виникненню та розвитку конфліктів.

Можна запропонувати кілька способів щодо зменшення економічних витрат для регіону в період дії воєнного стану.

Один із підходів полягає у визначенні пріоритетів основних послуг і ресурсів для забезпечення задоволення основних потреб населення.

Крім того, сприяння місцевій промисловості та бізнесу може допомогти стимулювати економіку та створити нові робочі місця, таким чином зменшуючи залежність від зовнішніх джерел.

Уряд може шукати дипломатичні рішення для швидкого припинення конфлікту та мінімізації економічного впливу на регіон.

Ще один спосіб – це інвестиції в інфраструктуру та проекти розвитку. Це сприятиме відновленню економіки після розв'язання конфлікту.

Можна запропонувати кілька способів розв'язання соціальних проблем у регіоні в період дії правового режиму воєнного стану.

Один із підходів полягає у визначенні пріоритетів основних потреб постраждалого населення, таких як забезпечення доступу до їжі, води, житла та медичної допомоги.

Крім того, створення безпечних місць для обговорень спільноти та надання підтримки може допомогти задовольнити емоційні та психологічні потреби.

Також важливо сприяти розвитку толерантності, співчуття та розуміння між різними групами, щоб запобігти подальшій ескалації конфлікту.

Співпраця з місцевою владою та гуманітарними організаціями також може зіграти вирішальну роль у наданні допомоги та підтримки тим категоріям населення регіону, які її особливо потребують.

Можна запропонувати кілька способів розв'язання політичних проблем у регіоні в період дії воєнного стану:

1) дипломатичні переговори – пошук дипломатичних рішень шляхом проведення переговорів і діалогу з усіма залученими сторонами, це може допомогти у розв'язанні політичних проблем мирним шляхом;

2) міжнародне посередництво – залучення нейтральних третіх сторін, таких як міжнародні організації або сусідні країни, до посередництва між сторонами, які конфліктують, це може сприяти мирному врегулюванню конфлікту;

3) механізми вирішення конфліктів – впровадження механізмів вирішення конфліктів, таких як угоди про припинення вогню та відведення військ або миротворчі місії, це може

допомогти зменшити напруженість і розв'язати політичні проблеми;

4) політичний діалог – заохочення відкритого та інклюзивного політичного діалогу між усіма зацікавленими сторонами може допомогти у розгляді скарг і пошуку взаємоприйнятних рішень;

5) процеси примирення – запровадження процесів примирення, таких як комісії посередництва та примирення, це може допомогти у відновленні історичної несправедливості та зміцненні довгострокового миру та стабільності.

Загалом, ключем до подолання політичних проблем у регіоні в період дії правового режиму воєнного стану є поєднання дипломатії, діалогу та механізмів розв'язання конфліктів.

Можна запропонувати наступні шляхи подолання екологічних проблем в регіоні в період дії правового режиму воєнного стану:

1) екологічний моніторинг – проведення постійного моніторингу стану довкілля для своєчасного виявлення забруднень та усунення їх наслідків;

2) економія ресурсів – зменшення використання енергії та інших ресурсів шляхом впровадження енергоефективних технологій;

3) екологічна освіта – проведення навчальних заходів для місцевого населення щодо важливості охорони природи та раціонального використання ресурсів;

4) відновлення екосистем – здійснення заходів з відновлення природних екосистем, зокрема лісів та водойм;

5) місцеві ініціативи – підтримка та розвиток місцевих ініціатив з охорони довкілля та боротьби з екологічними проблемами.

Вказані заходи можуть сприяти покращенню екологічної ситуації у регіоні в період дії правового режиму воєнного стану.

Поєднуючи ці підходи та пристосовуючи їх до особливостей кожного регіону, можна досягти прогресу у розв'язанні проблемних аспектів в період дії правового режиму воєнного стану та у повоєнний період.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Відновлення регіонів України в період дії правового режиму воєнного стану та у повоєнний період має певні проблемні аспекти. Деякі з них можуть включати складнощі з економічним відновленням, нерозв'язані питання внутрішнього переселення, відновлення інфраструктури та соціальних послуг, а також відновлення довіри та взаєморозуміння між різними групами населення. Однак з відповідними зусиллями та підтримкою з боку міжнародної спільноти ці проблеми можуть бути розв'язані для досягнення миру та стабільності в регіоні.

Література

1. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 р. №695 // Режим доступу: Про затвердження Державної страт... | від 05.08.2020 № 695 (rada.gov.ua)

2. Питання Національної ради з відновлення України від наслідків війни : Указ Президента України від 21.04.2022 р. №266/2022 // Режим доступу : Питання Національної ради з... | від 21.04.2022 № 266/2022 (rada.gov.ua)

References

1. Pro zatverdzhennya Derzhavnoyi stratehiyi rehional'noho rozvytku na 2021 – 2027 roky

[On Approval of the State Regional Development Strategy for 2021-2027] : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 05.08.2020 r. №695 // Access mode: Про затвердження Державної страт... | від 05.08.2020 № 695 (rada.gov.ua)

2. Pytannya Natsional'noyi rady z vidnovlennya Ukrayiny vid naslidkiv viyny [The issue of the National Council for the Recovery of Ukraine from the Consequences of the War] : Ukaz Prezydenta Ukrayiny vid 21.04.2022 r. №266/2022 // Access mode: Питання Національної ради з... | від 21.04.2022 № 266/2022 (rada.gov.ua)